

प्रभु तरुण

वर्ष ५४

अंक १०

मुंबई

१६ जून, २०२१

पाने ६

किंमत रु. १

(स्थापना : तारीख २५ ऑगस्ट १९२३)

तत्त्वाचा बंदा जीव । मूर्तीला कोण विचारी?

www.prabhutarun.org

संपादिका: सुहासिनी कीर्तिकर

कार्यकारी संपादक मंडळ : मिनाक्षी जयकर, मयुरा नायक, संजना कोठारे, वैजयंती कीर्तिकर

संपादकीय

अक्षय शुभेच्छा

—सुहासिनी कीर्तिकर

कृतज्ञ स्मरण

कै. विहंग नायक

अक्षयतृतीयेच्या मुहूर्तावर अनेक चांगल्या गोष्टी खरेदी करून घरात येतात. साडेतीन मुहूर्तापैकी एक असतो तो. यावर्षी लॉकडाऊनच्या पार्श्वभूमीवर घरच्या घरी आपण ही अक्षय आनंद देणारी तिथी साजरी केली. तुम्हा सर्वांना या निमित्ताने मनापासून शुभेच्छा. सध्या घरी असल्यानेच टी.व्ही., अॅमेझॉन, नेटफ्लिक्सवर वेळ चांगला जाण्यासाठी अधिक भर दिला जातोय. अक्षयतृतीयेचा मुहूर्त साधून सलमानखानचा 'राधे'ही नेटफ्लिक्सवर प्रदर्शित झाला. रग्गड पैसे भरून अनेकांनी तो वेळ घालविण्यासाठी पाहिला. मीही त्यातलीच एक. पण वेळ कसा घालवावा, सुट्टीचा आनंद कोणत्या गोष्टीत रमून घ्यावा, काय एकावे, पहावे... याबद्दलच्या माझ्या सुखकल्पनांची घडण वेगळीच. कदाचित् जुन्या संस्कारातल्या मुशीतून उतरलेली. त्यामुळे असेल; अभिनयापेक्षा शरीर बलवान घडणीने कथानकावर मात करणारे जॉन अब्राहम, सलमान खान आदी बलदंड कलावंत माझ्या मनाचा कब्जा नाही करू शकत. 'राधे' मधला 'सल' मनाला बोचला; मग त्याला 'मान'

कसा मिळणार? 'सदरक्षणाय' राबणारी पोलीस यंत्रणा... त्यात सर्वोच्च अधिकारी हास्यास्पद. खास कामगिरीला आलेला 'राधे' त्या अधिकाऱ्याच्या मुलीसमवेत गमतीचे प्रेमप्रसंग, गुंडांवर मात करताना येणारे संघर्ष इतके बटबटीत की तरुण मुलांवर चांगले संस्कार होणे, राष्ट्रभावना जपणे... असे सगळे विस्ताराने असूनही त्याचा साधा संस्कार - चराही माझ्या मनावर उमटला नाही. एक बरे की ही केवळ माझीच प्रतिक्रिया होती असे नव्हे; तर माझ्या घरातील आणखी दोन पिढ्यांचीही हीच प्रतिक्रिया होती. त्यामुळे 'घरातच अडकलाय ना! चला, चार घटका मन रमवूया' या भावनेतूनच मग हा चित्रपट सगळ्यांनी टर उडवत उडवत हसून हसून साजरा केला. की सहन केला?

या पार्श्वभूमीवर हाच रिकामा वेळ घालविण्यासाठी मी सुमित्रा भावेंचे पाहिलेले चित्रपट मनात आले. विशेषतः सुमित्राताईच्या निधनाने चित्रपटसृष्टीत आलेल्या पोकळीमुळे अधिकच. 'लॉकडाऊन'मध्ये मी त्यांचा 'स्पर्श' नावाचा लघुपट (माहितीपट) पाहिला. अप्रतिम. घरगुती प्रसंग. लहान मुलीच्या मनावरील पुरुषस्पर्शाचा ताण, आईने त्याला सामोरे जाणे... इतके जिवंत की तो पडद्यावरील 'सिनेमा' वाटतच नाही. मुख्य म्हणजे तारुण्यातील विकसित/अविकसित पुरुषी मन, संभ्रम आणि त्यातून निरोगी मार्ग दाखवणारे समंजस उपाय इतके कलात्मकरित्या पडद्यावर जीवंत होतात की ते प्रसंग आणि व्यक्तिरेखा खोट्या वाटतच नाहीत. सुमित्रा भावे यांची खरेपण जसेच्यातसे पडद्यावर आणण्याची समृद्ध, कलात्मक जाण अगदी 'दोघी', 'संहिता', 'दहावी

विस्तारीत संपादकीय

वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे...

-मिनाक्षी जयकर

नवीन वर्ष सुरू झालं म्हणता म्हणता वर्षाचा सहावा महिनाही अर्धा संपला. जून महिना म्हटला की सर्वसाधारणपणे शाळांच्या गडबडीचा - उन्हाळ्याची सुट्टी संपून शाळा नव्याने उघडण्याचा - नवीन वह्या, नवीन पुस्तकं, नवीन गणवेश, नवे शिक्षक, नवे सखे-सोबती - सगळी नव्यानवलाईची धांदल आणि त्यात मोसमाचा पहिला पाऊस हा हजेरी लावणारच! त्याचा सामना करण्यासाठी मग नवीन छत्री नाहीतर रेनकोट हवाच! माझ्या लहानपणीच हे चित्र आताशा फारच बदललंय. त्यामागची कारणं काहीही असोत; पण गेली काही वर्षे मोसमाचा पहिला पाऊस १० जूनला आपली हजेरी लावत नाही एवढं खरं. फार पूर्वी गुरुकुल शिक्षणपद्धती होती. नंतर नंतर कुलगुरू पद्धत आली आणि आता तर काय; घरकुल पद्धत चांगलीच स्थिरावली आहे आणि त्याच्याबरोबर ह्या पद्धतीचा स्वीकार करायला लावणारी साथही! कधी नव्हे ते आजकाल वादळंही मुंबईला भेट देत आहेत. पूर्वी वर्षाचे फक्त चार महिने पडणारा पाऊस वेळी-अवेळी केव्हाही हजेरी लावतोय. मग तो मे महिना असो की डिसेंबर. त्याच्या मर्जीप्रमाणे तो त्याचा मुक्काम करतो. याचा परिणाम अर्थातच थेट

ऋतूचक्रावर होतोय. त्या त्या मोसमात मिळणारा भाजीपाला, फळं एवढंच कशाला अगदी समुद्रातली सोकाजीप्रिय भाजीसुद्धा याचे परिणाम भोगतेय. यंदा आमच्या दारातल्या जांभळाला बहरच आला नाही की नाही उंबराला फळं धरली. पर्यायाने ही फळं खायला येणारे पक्षीही भेटले नाहीत. हे अगदी माझ्या दारातलं चित्र. हे अपवादात्मक मात्र नाही. जगभर कानाकोपऱ्यातून अशा तऱ्हेच्या अनेक बातम्या आपण रोज ऐकतो. कुठे मोठा हिमनद कोसळतो तर कुठे दुष्काळ पडतो. ऋतूचक्रावर असा विपरीत परिणाम होण्याचं मुख्य कारण म्हणजे पर्यावरणाचा ऱ्हास! आपल्या पर्यावरणाचं जतन आणि संवर्धन याविषयी जनजागृतीसाठी दरवर्षी पाच जूनला जागतिक पर्यावरण दिन साजरा करतात आणि हे संतुलन राखण्यातला महत्त्वाचा दुवा असणाऱ्या साखळीसाठी २२ मे रोजी जागतिक जैवविविधता दिवस पाळला जातो.

'वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे वनचरे' म्हणणारी आपली संस्कृती! आपले सणवार, ते साजरा करण्याच्या आपल्या पद्धती निसर्गाशी नातं सांगणाऱ्या. पण कुठेतरी याचा विसर आपल्याला पडायला लागला आहे, आधुनिकतेच्या नादापायी आपण (पान २ कॉलम १ वर)

फ'... अशा अनेक चित्रपटातून आपली दाद मिळवते. एका महानगर साहित्य संमेलनात डॉ. सुनंदा अमरापूरकर आणि मी त्यांची मुलाखत घेतली होती. त्यावेळी त्यांनी चित्रनिर्मितीची प्रक्रिया समजावून सांगितली होती. अनेक राष्ट्रीय पुरस्कार मिळवूनही त्यांनी आपल्या निर्मितीला प्रेक्षकशरण केले नाही. उलट सुजाण, रसिक प्रेक्षक घडविला. प्रेक्षकांच्या उथळ आवडीनिवडीसमोर 'राधे, राधे' करीत त्या झुकल्या

नाहीत. ही सुमित्रा आपली जीवनदर्शी 'मित्रा'च राहिली. म्हणूनच सुमित्रा भावेना अक्षय आदरांजली. पहा; 'राधे राधे' करीत मी कुठे पोहोचले ना? पण त्यातूनच अक्षयधन लाभले मला.

आनंद, समाधानाचे, परिपूर्तीचे अक्षयधन अक्षयतृतीयेच्या निमित्ताने तुम्हा सर्वांनाही लाभो. हे धन लाभले तरच सध्याच्या भयावह काळाशी आपण पडद्यावरील सलमान खानप्रमाणे विजयी सामना करू शकू. खरे ना?

कविता

सांगू का गं बहिणाई

-नलिनी तळपदे

सांगू का गं बहिणाई
तुझी ओवी अहिराणी।
माय मराठीच्या गुंजे कानी
आणि वाटे जीवा विरंगुळा
तिच्या पारायणी।।

सांभाळून घरदार
करताना शेतीभाती।
होती का गं सोबतीला
तुझी माय सरसोती।।

तिनं दिलं तुला
प्रतिभेचं देणं।
तेच उमटलं तुझ्या
ओठी शब्दरूपानं।।

तुझी शब्दांवरची माया
जाऊ दिली नाही वाया।
घेतलं टिपून, ठेवलं जपून
ओव्यांचे हे धन
तुझ्या लाडक्या लेकानं
सोपानदेवानं।।

देवीचं देणं
जपलं देवानं।
किती किती गं बहिणाई
असशी तू भाग्यवान।।

बहिणाई, त्यांचीसुद्धा

विस्तारित संपादकीय
(पान १ कॉलम ४ वरून)
निसर्गापासून दूर जात चाललो
आहोत, असं वाटत असतानाच
कुठेकुठे आशेचे किरणही दिसत
आहेत. सेंद्रिय पद्धतीने केल्या
जाणाऱ्या शेतीत नवनवीन प्रयोग होत
आहेत. नवीन पिढी आपल्या
परिसराबाबत, पर्यावरणाबाबत
जागरूक होतेय. जुनेच सणवार नव्या
इकोफ्रेंडली पद्धतीने साजरे होत
आहेत. म्हणूनच बघाना; वटपौर्णिमेच्या
दिवशी बऱ्याचजणी वडाची फांदी घरी
आणून न पुजता खास झाडाजवळ
जाऊन त्याची पूजा करतात. वडाच्या
झाडासन्निध राहण्याचे, झाडं न
तोडण्याचे फायदे लक्षात येत आहेत.
बऱ्याच ठिकाणी वृक्षारोपणाचे संकल्प
या दिवसात हाती घेतले जातात.

प्राचीन काळातल्या गुरुकुल
पद्धतीत गुरूंचे आश्रम हे वस्तीपासून
दूर वनात असत. त्यामुळे आपसूकच
निसर्गाशी मैत्री, त्याच्यासमवेत
जगण्याचे संस्कार फार लहान वयातच
मुलांवर होत असत. त्याचे प्रतिबिंब
तेव्हाच्या साहित्यातही उमटलेलं
दिसतं. जादूचे झाड, बोलणारा पोपट
यासारख्या कथा ही नेहमीची गोष्ट
होती. त्यातून निसर्ग आणि मानवाचं

आम्ही होऊ उतराई।
तुझी एक एक ओवी
तिची काय वर्णावी थोरवी।।
अवतीभवतीचे जग
पाहुनिया उघड्या डोळा।
शिकता ना शाळा
झाली तुझी बुद्धिमंत शब्दकळा।।
अलंकाराविना येते
शब्दांना अर्थाची झळाळी।
दिली मला जाणीव तू
लिहितांना वेळोवेळी।।
साध्यासुध्या भाषेतही
येतो गोडवा आणता।
शिकवलं तूच मला
जाणता अजाणता।।
खरंच का गं बहिणाई
तुझ्या प्रतिभेचे आम्ही
मानायला हवे ऋण।
तुझ्यामुळे मायमराठीची
आज उंचावली मान।।
खुलं झालं सर्वासाठी
लाख मोलाचं हे धन
लागो माझ्या लिखाणाला
तुझे गुण नाही; पण वाण।।

सहजीवन हे मनावर बिंबवलं जायचं.
आता पशुपक्ष्यांप्रमाणेच झाडांनाही
भावना असतात हे प्रयोगांनी सिद्ध
झालंय. कदाचित याची जाणीव
आपल्या पूर्वजांना त्याकाळीही होती
का? बाहेर जाऊन आल्यावर हात-
पाय स्वच्छ धुवावेत यासारखे वरवर
साधे वाटणारे संकेत कदाचित
म्हणूनच असतील. सध्याच्या काळाने
पुन्हा आपल्याला या संकेतांची
आठवण करून दिली आहे. जेव्हा
सीतामाईला डोहाळे लागतात तेव्हा ती
म्हणते, 'मी पुन्हा वनांतरी फिरेन
हरिणीवाणी....' सीता जशी
भूमिकन्या होती तसेच आपणही सर्व
एका अर्थाने भूमिपुत्र आहोत. तिला
निसर्गाशी एकरूप होण्याची इच्छा
झाली. आपणही भूमिपुत्र आता
हळूहळू निसर्गाबरोबर सहजीवन
जगण्याचे फायदे मान्य करू लागलो
आहोत. निसर्गाला ओरबाडून न
जगता त्याचा आदर करून त्याच्यावर
प्रेम करू ही भावना जर वाढीस
लागली तर असे दिन साजरे
करणयामागचा उद्देश सफल झाला
असेच म्हणावे लागेल नाही का?
जागतिक पर्यावरण दिनाच्या सर्वांना
शुभेच्छा.

*

Wisdom Talks

डिजिटल नाती

-वीरधवल दिपक तळपदे

हल्लीच्या आधुनिक युगात आपण
सर्वत्र पाहतो ते म्हणजे वाढत जाणारी
तांत्रिक उपकरणे व बाजारात मन
आकर्षक करणारे नवनवीन गॅजेट्स,
आपल्या रोजच्या कामात मदत
होणारी विविध उपकरणे जसे की
एसी, लॅपटॉप, फूड प्रोसेसर इत्यादी.
या सगळ्यात मोबाईलचे आपल्या
सर्वांच्या आयुष्यात अव्वल स्थान
आहे हे मात्र नक्की.

आपण आपली सकाळची सुरुवात
मोबाईलला हातात घेऊन
व्हॉट्सअॅपचे संदेश वाचण्यापासून
होते व ते पुढे फॉरवर्ड करून सगळे
एकमेकांची आठवण करत असतात.
हे एकप्रकारे आपल्या दिनचर्येत
पूर्णपणे रुळून गेले आहेच. मग पुढे
आधुनिक संवादपद्धतीचा आपण
अवलंब करू लागलो.

प्रत्येकजण आधीच्या काळात स्नेह
व संबंध जपण्याकरिता एकमेकांशी
पत्रांद्वारे संवाद करायचे; पण आता
त्याची जागा व्हॉट्सअॅप, फेसबुक
अशा ऑनलाईन ऑप्लिकेशन्सने
घेतली आहे. जसे प्रत्येक गोष्टीचे
फायदे व तोटे असतात त्याचप्रमाणे या
डिजिटल युगात आशय डिजिटल
पद्धतीनेसुद्धा आपल्याला बरेच फायदे
व त्याचबरोबर तोटेदेखील दिले
आहेत.

आधुनिक उपकरणांचा योग्य
वापर करायचा म्हटलं तर आपले
आयुष्य खूप सोपे वाटू लागेल. पूर्वीच्या
काही घरात छोट्या गाठीभेटीचा
कार्यक्रम आयोजित करायचा असेल
तर प्रत्येकाला आमंत्रण देणे व
त्याच्यापर्यंत पोहोचणे कठीण व्हायचे.
त्यातल्यात्यात मुंबईत सगळे असेल
तर ठीक; परंतु एखादे कुटुंब परदेशी
किंवा परराज्यात असेल मग
त्यांच्यापर्यंत निरोप पोहोचणे
कठीणच. हेच आता मोबाईलच्या
एका क्लिकने शक्य झाले आहे.

विविध डिजिटल माध्यमांद्वारे
आपण काही हरवलेल्या मित्रांशी पुन्हा
संवाद सुरू करण्याची संधी मिळते.
असा आपला बऱ्याचजणांना अनुभव
आला असेल. फेसबुकवर स्क्रोल
करताना अचानक एक ओळखीचा
चेहरा समोर येतो. मग ती व्यक्ती
आपल्या भूतकाळातील खूप
जवळची असू शकते जसे की आपले
जुने शेजारी किंवा शाळेतल्या
बाकावर एकत्र बसणारे मित्र, किती
आनंद देणारा क्षण असतो की त्यांना
पाहताच सगळ्या जुन्या आठवणींना

उजाळा मिळतो. मग मात्र लांबचलांब
गप्पा सुरू होतात. हा संवाद आपण
व्हिडिओ कॉल करून करण्याची
मज्जाच वेगळी.

असे असले तरी हे डिजिटल संवाद
करण्याची सवय एकेकाळी जीवलग
व्यक्ती असणाऱ्यांपासून दूर नेतात.

या लॉकडाउनच्या गेल्या संपूर्ण दीड
वर्षात विविध समारंभसुद्धा ऑनलाईन
साजरे केले गेले. यापूर्वी मला
आठवतेय, ऑफिसच्या कामानिमित्त
दर महिन्यात वेगवेगळ्या शहरात दौरे
असायचे. त्यात वेगवेगळी शहरे जसे
अहमदाबाद, पंजाब, चेन्नई, गोवा,
बंगलोर, दिल्ली येथे फिरण्याची संधी
मिळायची व कामेदेखील नीट पार
पडायची; पण या लॉकडाउनने फक्त
डिजिटल संवाद घर-परिवारापर्यंत
सीमित न ठेवता ऑफिसच्या देश
परदेशातल्या मीटिंग्ससुद्धा एका
छोट्या टॅबलेटमध्ये आणून ठेवल्या
आहेत. एका अर्थी हे जरी सोयीस्कर
झाले; पण यामुळे वेळेचा निर्बंध निघून
गेला आहे. हे असे सकाळ, दुपार, रात्र
एका खोलीत बसून फक्त कार्यालयाचे
काम करत बसण्याची पुढे पद्धत सुरूच
राहिली तर माणूस खऱ्या अर्थाने कसा
रुळेल याची भीती जाणवू लागली
आहे. आपण या नवीन तंत्रज्ञानाचे
संशोधन करत गेलो व त्याचा वापर
कार्याची सवय झाली. आता मात्र हे
कोणाच्या लक्षात आलंय की नाही
ठाऊक नाही; पण या सगळ्या
गोष्टींमुळे माणूस एकमेकांपासून
दुरावत चालला आहे.

या डिजिटल नात्यांमध्ये आपुलकी
उरल का हा प्रश्न आपल्याला नक्की
पडतो. आपण सगळेच आपल्या
कामात व्यस्त झालोय हे जितके खरे
आहे तितकेच आपल्याला वेळातवेळ
काढून काही प्रमाणात खऱ्या गाठीभेटी
सुरू ठेवणे देखील गरजेचे आहे.

आपल्या संस्कृतीने भेट दिलेले
आपले सणांचे दिवस वर्षभरात किमान
१० तरी असतात. त्यात आपण संधी
साधून आपल्या परिवार व मित्रांना
प्रत्यक्षात भेटण्यासाठी दिवस ठरवून
त्याचे दरवर्षी पालन करण्याची पद्धत
अवलंबली पाहिजे. मी नित्यनियमाने
दरवर्षी गुढी पाडवा व दिवाळी पहाट
घरात साजरा करून मग
मित्रपरिवाराबरोबर शोभायात्रेचा
मनसोक्त आनंद लुटणे हा नेहमीचाच
नित्यक्रम झालाय. परंतु या
लॉकडाउनच्या वर्षात हा नित्यक्रम
(पान ६ कॉलम ३ वर)

"HOW MUCH MONEY IS ENOUGH MONEY?"

-Anarkali Sandip Velkar

My column for the remaining months will be a reflection of thoughts of various age groups and professions on interesting topics. Hope you enjoy reading their views.

My first topic is "How much money is enough money?"

Have you ever asked yourself how much money would be really enough for you to lead a comfortable life? Well, as we start our life, most of us do not have much money though it can help us get access to lot of necessities & comforts in life. Slowly we move from having "Nothing" to "Something" to "Good enough" to "A lot" there's no end to it. Enough is a very subjective term and varies from person to person, depending on various factors like lifestyle, requirements, changing times, and wanting to be self-sufficient as long as possible. So read on to find out what each generation has to say about this.

Kaushiki Pranav Velkar – Engineer & MBA (Age 25+) Ravi had woken up earlier than usual today. It was Diwali! His father worked as a driver to a fairly rich family and had bought him a new kurta with his Diwali bonus. For someone who usually wore second hand clothes, today he felt confident as he walked out of his chawl in his new kurta. He greeted his friends with extra sweets! He proudly told them he was wearing a new kurta. Today, Ravi felt rich.

One may question, "How much money is enough money"? While Ravi, innocently oblivious to the world was content with his new found richness, his father was worried. As a driver, what he earned would not be enough to send Ravi to a decent college. His employer, Mr Batra, was worried. His wife had insisted on buying a second car for Diwali and he could not afford a second driver for her. Mr Batra's boss was worried because his business was not doing well!

While a fraction of this money was 'enough' for Ravi, it was not enough for a chain of people, with different requirements. Money can be defined as enough or not enough on the basis of different perspectives. In this kaleidoscopic world around us, we must observe every story with a different lens. Only then can we truly appreciate the different colours that each story brings forth.

Aparna Shivnandan Rao Pendharkar – IT Professional (Age 45+)

How much money is enough money!!! What is the magic number??

Well, unfortunately that is a

question that has no one simple answer. Each person's idea of enough can be different, requirements are different. Every aspect counts, your lifestyle, your mind set, your values, your upbringing, your place in society, your age and also your health.

I am not arguing for or against money, but remember, money can be the root of all evil. Money cannot buy happiness, but it definitely buys material pleasures.

But in the pursuit of more money, we should not lose track of our values, neglect our friends or families. It is said, money is like sea-water, the more we drink the thirstier we become. Whereas simple living and friends are like fresh water, the more we have, the more meaningful is our life.

Remember, Happiness is free ... don't wait to be rich to be happy!

पुरेसे धन म्हणजे नेमके किती?

– Rajan Waman Jayakar – Chartered Accountant (Age 60+)

मला ह्या विषयावर लिहिण्यास सांगण्यात आले तेव्हा तीस वर्षांपूर्वी ऐकलेल्या एका संभाषणाची आठवण झाली.

दोन जण एका भागीदारीतून आपला वाटा घेऊन निवृत्त होणाऱ्या इसमाबद्दल चर्चा करत होते.

‘अर्ध्या कोटीचा असामी झाला ना मग ठीक आहे.’

तीस वर्षांपूर्वीची ही ‘ठीक’ रक्कम आज पुरेशी वाटते का?

अर्ध्या कोटीत आज आपण मुंबईत चांगल्या वस्तीत वन बेडरूम फ्लॅटपण विकत घेऊ शकत नाही !

काही वर्षांनंतर आम्हा मित्रांना एक कोटीपर्यंत गाठीत जमले तर पुरेसे आहेत असे वाटले. पण आज ती रक्कमदेखील अपुरीच वाटते.

कारण भविष्यात किती पैसे पुरतील हे आपण आज सांगू शकत नाही.

त्यासाठी आर्थिक नियोजन करणे महत्त्वाचे आहे. पण नियोजन करताना खालील प्रश्नांची उत्तरे आज आपल्याला माहित पाहिजेत.

आपण अजून किती वर्षे जगाल? भविष्यात व्याजदर काय असेल?

महागाई कुठल्या दराने वाढेल? रुपयाचे अवमूल्यन काय दरानेच होईल? कुठले अनपेक्षित खर्च उभे राहतील? उदाहरणार्थ मुलाबाळांवर शिक्षण, लग्न, मुंज इत्यादी, वैद्यकीय खर्च, घरदुरुस्ती, प्रवास खर्च? ह्या प्रश्नांची उत्तरे आपल्याकडे नाहीत. म्हणून ‘पुरेसे पैसे म्हणजे किती पैसे आहेत’ हे सांगणे अवघड आहे.

✱

शिक्षकाचा ज्ञानमार्गी अनुभव...

- गीता आंबवणे

महाराष्ट्राचे राष्ट्रीय संत श्री तुकडोजी महाराजांचे एक वचन आठवते इथे. ते म्हणतात-

‘एकतरी अंगी असू दे कला नाहीतर फुका असा जन्मला..’

आपल्या पाठारे प्रभु ज्ञातीत ‘एकतरी’च नव्हे; तर कितीतरी कला नांदल्या गुण्यागोविंदाने. आजही नांदताहेत. चित्रकला, रंगावली, भरतकाम, शिवणकाम, स्वयंपाकातील सुगरण पदार्थ, समाजोपयोगी संघटनकला... किती किती नावे आठवावीत कलांची? हा आपला वारसा सुदैवाने मलाही जन्मजात लाभला. स्वयंपाकात घेवर (घीवर) करणे, बुंदी पाडून बुंदीचे लाडू करणे ही माझी खासियत मानली जाते. भरतकामाचा तर माझ्या माहेरी जणू सामूहिक छंदच होता. मी त्याला अपवाद कशी असणार? शिवणकाम माझ्या हातचा मळ! अगदी नाना तऱ्हेच्या फ्रॉक्स, पोलक्यापासून पुरुषांच्या शर्ट-पॅटपर्यंत मी आवडीने या कलेत रंगले. या ज्ञातीय कौटुंबिक वारशाचा विचार केला तर त्यात आणखी एका गोष्टीची प्रामुख्याने भर घालावी लागेल, ती म्हणजे उच्च शिक्षण घेणे आणि विद्यादान करणे.

(पहिले भारतीय न्यायाधीश म्हणून माझ्या पणजोबांनी- जनार्दन वासुदेव आगासकर यांनी सन्मानपद मिळविले.) माझे वडील एम.बी.बी.एस. होते आणि शल्यपरीक्षेत ते विद्यापीठातून पहिले आले होते. समाजकार्य म्हणून किवा आवड म्हणून ‘जोगेश्वरी इंग्लिश स्कूल’ (नंतरची ‘अरविंद गंडभीर हायस्कूल’)च्या स्थापनेत त्यांचे सहकार्य होते. स्वतःचा दवाखाना सांभाळून गरज भासेल तेव्हा या शाळेतील मॅट्रिकच्या मुलांना ते ‘फिजिक्स’ शिकवीत. (अर्थात विनामानधन!) माझी आई तिच्या लग्नाआधी शाळेत शिक्षिका होती. (सुधा मुंगे म्हणजे प्र. के. अत्रे यांच्या पत्नी, कमला मोटे म्हणजे ह.वि. मोटे यांच्या पत्नी या तिच्या सहकारी.) हा वारसा घेऊन मी बी.ए., बी.एड. झाल्यावर शाळेत शिक्षिका झाले. (माझी बहीण प्राध्यापक झाली.)

मी माहेरची कु. नंदिनी दत्तात्रय आगासकर. आता सौ. नंदिनी सुबोध देसाई. आज माझे वय नव्वद पूर्ण आहे. म्हणजे तीस वर्षे शिक्षिकेची नोकरी आणि तेवढीच वर्षे निवृत्तीचा काळ मी अनुभवला. ‘रोझ मॅनर गार्डन स्कूल’ आणि नंतर ‘पारशी युथ असेंब्ली’ या दोन शाळांतील

विद्यार्थ्यांनी मला भरभरून प्रेम, आदर, आपलेपणा दिला. त्यातले काही स्वतःच्या क्षेत्रात चमकलेही. डेझी आणि हनी इराणी या माझ्या विद्यार्थिनी शिकत असतानाच अभिनय क्षेत्रात होत्या. अलका नाडकर्णी (नंतरची अनुराधा पौडवाल) त्या वयात बाहेर ‘कोरस’मध्ये गायची, वक्तृत्वात बक्षिसे मिळवायची. माझ्याकडे विषयाची तयारी करायची. ही तडफदार, जिद्दी मुलगी आजही माझी चौकशी करते, आठवण काढते. राजेश रोशन पुढे ‘म्युझिक डायरेक्टर’ झाला. एका गुजराती विद्यार्थ्याने घरी लग्नकार्य असताना हट्ट करून ‘मिसने माटे’, (माझ्यासाठी) खास साडी घायला लावली होती. एकाच्या वडिलांनी नवीन धंदा सुरू करताना गणपतीचे स्टिकर्स बनविले होते. पहिला स्टिकर ‘नंदिनी मिस’ला मिळाला. स्वामींचे भरलेले कार्ड, खाऊचा डब्बा... अशा काय काय भेटी ही मुलं घायची. मी सहाव्या यत्तेची वर्गशिक्षिका होते. सातव्या यत्तेत जाताना ही मुले मला भेटून भेटून रडली. नंदिता या बंगाली मुलीने खास मराठीत लिहिले होते- ‘मिस, तुम्ही मला आवडता. माझ्या घरीच राहचला या.’ एका पारशी मुलाने गुजराती, मराठी अशा वैकल्पिक विषयात केवळ नंदिनीमिससाठी मराठी घेतले होते! या मुलांना घेऊन शाळेतर्फे नेपाळ, बनारस, अलाहाबाद, दार्जिलिंग, कोलकाता, भेडाघाट... अशा अनेक ठिकाणी मी हिंडले. यावेळी मुलांची शिस्त, त्यांचे वर्तन कौतुकास्पद असायचे. आजही ही मुले आठवण काढतात माझी. संबंध ठेवतात.

परवा मी आणि माझे यजमान भाजीमार्केटमधून चाललो होतो. हातात पिशव्या होत्या. अचानक एक गाडी पुढे जाऊन थांबली. एक गृहस्थ खाली उतरला. मागे येऊन भर रस्त्यात माझ्या पाया पडला. “मिस, ओळखलंत मला?” म्हणत आमच्या हातातून पिशव्या घेतल्या. त्याच्या गाडीतून आम्हाला घरी सोडले... हा अनुभव अपवादात्मक नाही. माझ्या आवडीच्या शिक्षकी पेशाची ती कमाई आहे. विद्याधन ही न संपणारी संपत्ती आणि ती दान करित स्वतःही समृद्ध होत जाणे... यासारखी दुसरी श्रीमंती नाही! मी याबाबतीत खूप खूप श्रीमंत आहे.

-सौ. नंदिनी सुबोध देसाई

✱

मनातले काही...

कर्मण्येवाधिकारस्ते

- आरती जयेश कोठारे

कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन।

मा कर्मफलहेतुर्भुर्मा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि॥

हा श्लोक आपल्यापैकी बऱ्याच जणांनी आपापल्या वडीलधाऱ्यांच्या तोंडून ऐकला असेलच. मला आठवतं की मी लहान असताना आजी मला हे बऱ्याचदा सांगायची, तसेच अमर चित्र कथेच्या 'गीता' ह्या पुस्तकाच्या शेवटच्या पानावर हा श्लोक लिहिलेला असायचा. तेव्हा याचा नेमका अर्थ काही मला कळत नसे. तेव्हा नुसतं 'माणसाने आपले कर्म करत राहायचे, फळाची अपेक्षा मात्र ठेवायची नाही' इतकंच स्पष्टीकरण मिळत असे. ह्यातसुद्धा कर्म म्हणजे नक्की काय आणि नेमक्या कुठल्या फळाची अपेक्षा करू नये हे माझ्या बालबुद्धीला समजण्या पलिकडचं होतं.

आता माझ्या अभ्यासक्रमात तत्त्वज्ञान हा विषय आल्यावर मात्र मला ह्या श्लोकाचा हळूहळू अर्थ कळायला लागला आहे; असे वाटायला लागले आहे. तत्त्वज्ञानातल्या नीतीशास्त्रात म्हणजेच Ethics ह्या शाखेत जे विचार मांडले गेले आहेत त्यातून या श्लोकाचा अर्थ जाणण्यास मदत होते. लहानपणी ह्या श्लोकाशी इतक्या सर्व गोष्टी निगडित असतील अशी कल्पनाही केली नव्हती.

हा श्लोक मूळचा गीतेतला. या श्लोकात गीतेचा सारांश मांडला आहे. गीता निष्कामकर्माचा मार्ग ह्याच श्लोकातून दाखवते. भारतीय तत्त्वचिंतनात मोक्ष हा परम पुरुषार्थ मानला गेला आहे. मोक्षप्राप्ती हेच प्रत्येक जीवाचे ध्येय असते, असे मत मांडले गेले आहे. ह्या मोक्षप्राप्तीसाठी सुचवल्या गेलेल्या अनेक मार्गांपैकी एक म्हणजे निष्कामकर्मयोग अर्थात निष्कामकर्माचा मार्ग.

आता निष्कामकर्मयोग हा मोक्षप्राप्तीचा मार्ग म्हणून का सुचवला गेला आहे हे समजण्यासाठी आपल्याला काही मुलभूत मुद्दे समजून घेण्याची गरज आहे.

कर्म ह्या शब्दाचा शब्दशः अर्थ कृती असा होतो. नीतिशास्त्र हे ऐच्छिक कृती म्हणजेच Voluntary actions यांच्याशी संबंधित असते. कर्मसिद्धांतानुसार प्रत्येक ऐच्छिक कृतीचा परिणाम अटळ असतो. या

परिणामांना कर्मफल असे म्हटले जाते. आणि या फळांची म्हणजेच परिणामांची अपेक्षा माणसाने ठेवू नये असे निष्कामकर्मात सांगितले जाते. कर्मसिद्धांतप्रमाणे चांगल्या कर्मांचे चांगले तर वाईट कर्मांचे वाईट फळ मिळणे अटळ आहे. अनेकदा प्रत्यक्ष आयुष्यात आपल्याला या कल्पनेच्या उलट पाहायला मिळते. वाईट कर्म करणाऱ्या माणसाला सुख व चांगली कर्म करत असलेल्याच्या वाट्याला दुःख अशी विसंगती आढळते. मग हे कसं काय? ही विसंगती कर्मसिद्धांतात पुनर्जन्माच्या कल्पनेने दूर करण्यात आली आहे. म्हणजेच आपल्या कर्माची फळे आपल्याला ह्या किंवा मग पुढच्या जन्मी भोगावीच लागतील अशी ही धारणा. पण याचा अर्थ तर असा होतो ही आपल्याला मोक्ष प्राप्त होणे केवळ अशक्य आहे, कारण मोक्ष म्हणजे जन्म-मृत्यूच्या चक्रातून सुटका होणे. जर आपल्याला आपल्या कर्माची उर्वरित फळे भोगायला पुन्हा जन्म घ्यायला लागत असेल, तर मग आपल्याला मोक्ष कसा काय मिळेल?

कर्माच्या एका वर्गीकरणानुसार कर्मांचे संचित, प्रारब्ध आणि संचियमान किंवा क्रियामाण असे तीन प्रकार असतात. संचित कर्म म्हणजे ती जी आपण भूतकाळात किंवा गतजन्मात केलेली असतात व ज्यांना अजून तरी फळे आलेली नसतात. प्रारब्ध कर्म ती ज्यांची फळे आपल्याला वर्तमानात मिळणारच आहेत. आपण जी कर्म वर्तमानात किंवा भविष्यकाळात करतो व ज्यांची फळे ती केल्यानंतर ठरतील व मिळतील अशा कर्मांना संचियमान कर्म म्हटले जाते - ही कर्म नैतिकतेने केली तर त्यांची चांगली फळे मिळतात. प्रारब्ध कर्मांच्या फळांपासून आपली सुटका नाही, ती आपल्याला वर्तमानात भोगावीच लागतात. संचित कर्मांच्या फळांपासून मात्र मुक्ती मिळू शकते. त्यांपासून मुक्ती मिळवण्याचे अनेक मार्ग सुचवले गेले आहेत. ह्यात ज्ञानप्राप्ती व धर्मबद्ध आचरणा-बरोबरच आपला निष्कामकर्मयोग हा मार्ग देखील सुचवला गेला आहे. निष्कामकर्माच्या सिद्धांतानुसार - जेव्हा आपण कुठलेही कर्म आपले कर्तव्य म्हणून करतो व कुठल्याही

(पान ५ कॉलम १ वर)

106 Years – An Incredible Journey
Smt. Sumati Shamrao Trilokekar

-Mrs. Bharati Vinod Dharadhar

Born on 1st November 1914, Smt. Sumati Shamrao Trilokekar was the youngest of three daughters. Her father was the illustrious Shri Shamrao Sakharam Trilokekar, B.A., LLB – alumni of St. Xavier's High School, Fort and founder member of Aryan Education Society's, Aryan High School, Girgaum. Her mother, Smt. Manakbai, was a soft-spoken cultured lady.

Being the youngest, she was always called 'baby' and that is how she loved us all calling her Babymaushi. Her eldest sister, Pirojbai, was my maternal grandmother, so, in effect Babymaushi was actually my grand aunt.

Her first four years of schooling were at Lord Harris School, Dhobi Talao and later at Kamalabai School (Nowroji Street) till matriculation. Fond of music from an early age, she used to always win music competitions in school. Recognising this, her parents had her tutored in music by Kale Master. She learnt to play the sitar at Maharashtra Sangeet Vidyalaya. During this time, under the guidance of Shri Ramchandra Gokhale (nephew of Pandit Paluskar) she got an opportunity to sing in the All India Radio (A.I.R.) orchestra. From here on her music career received a great boost. In 1935-36 she sang solo on A.I.R. and received great praise from the renowned musician, Shri Narayanrao Vyas. During 1947-48 she came in contact with the director of HMV, Shri Joshi, and the song she sung was recorded and the record came in the market.

Incidentally, Babymaushi also played the harmonium very well and her middle sister, Gulabbai (fondly called Maimaushi) also played the sitar. If I recollect correctly, both, Babymaushi and Maimaushi, have participated in the orchestra at the Prabhu Prabhat and Mahila Samaj functions, sometime in the late fifties.

Babymaushi remained

unmarried with the intention of taking care of her parents, both of whom were not keeping good health. Later, they expired when they were in their late nineties.

During the freedom struggle, Babymaushi came in contact with Shri G. D. Birla, attending meetings at Birla House. Sarlabai, Shri G. D. Birla's daughter-in-law and late Aditya Birla's mother, was so impressed with Babymaushi's disciplined qualities that she requested Babymaushi to guide Shri Aditya Birla's children – Kumaramangalam Birla and Vasavdatta Birla (now Vasavdatta Bajaj). Babymaushi tutored these children in music, languages and also in etiquette and manners. She herself was a perfectionist to the core and never liked things messed up and out of place. A special mention needs to be made here is that Mr. Kumaramangalam and Ms. Vasavdatta maintained contact with Babymaushi till her last. Ms. Vasavdatta has even visited Babymaushi at her residence in Kelewadi, Girgaum, with her children recently.

Babymaushi was a very 'publicity shy' person. On completion of her hundred years in 2014, she received a phone call from the office of the mayor of Mumbai. The mayor wanted to felicitate her on this occasion and sought an appointment to visit her, at her residence. But Babymaushi politely declined as she was unwilling to have any such function. Her reason was that the mayor would naturally arrive with a lot of fanfare and a police escort and everyone in the neighborhood would come to know about her. All these years she had lived peacefully in anonymity and wished to live so in future also. That is how she was – not wanting any publicity. She did not allow us - her family members to have a large function either, hence, we had a small function at her residence.

Babymaushi had no major ailment such as diabetes, blood pressure, thyroid, etc. She maintained a strict and healthy diet – no overeating and no junk food, only homemade and nutritious meals. This helped her to remain active and in good health. Only in the last two months of her life, she was bedridden and bid farewell to this world on 8th February 2021. Indeed, her life is worth emulating so as to lead a disciplined, long and healthy life. Om Shanti.

*

(पान ४ कॉलम २ वरून)
फळाची अपेक्षा न धरता करतो तेव्हा त्या कर्मापासून आपल्याला जन्म-मृत्यूच्या फेऱ्यात बांधून टाकणाऱ्या फळांची निर्मिती होत नाही. ही निर्मिती न होणे म्हणजेच पुनर्जन्म न होणे. जर पुनर्जन्म झालाच नाही तर संचित आणि प्रारब्ध कर्मांची फळे भोगावी लागणारच नाहीत. राहिला प्रश्न संचियमान कर्मांचा, तर त्यांची फळे देखील आपल्याला भोगावी लागणार नाहीत कारण तीसुद्धा आपण कर्तव्य पार पाडण्यासाठी केलेली असतील.

या कारणांमुळे गीतेत मोक्षप्राप्तीसाठी निष्कामकर्माचा मार्ग दाखवला गेला आहे. आपल्या श्लोकाच्या पहिल्या ओळीचा अर्थ असा होतो की - आपल्या कर्मावर आपला अधिकार असावा परंतु त्याच्या फळावर मात्र नाही, म्हणजेच फळाची अपेक्षा करू नये.

पण जर आपल्याला फळे न मिळाल्याने आपली मुक्तता होत असेल तर मग कर्म तरी का करायचे? आपल्या श्लोकातील दुसरी ओळ या प्रश्नाशी संबंधित आहे. फळे नकोत म्हणून कर्म न करणे हा मोक्षप्राप्तीचा मार्ग असू शकत नाही कारण आपण कर्मांच्या आधारे जी कर्तव्य पार पाडतो ती आपल्याला अशा वेळेस पार पाडता येणार नाहीत. आता जर मनुष्याने आपली कर्तव्ये पार पाडली नाहीत तर त्याला मोक्षप्राप्तीचा अधिकार तरी कसा प्राप्त होईल? कर्तव्य हे कुठल्याही फळाच्या अपेक्षेने केले जात नाही. म्हणूनच स्वतःचा मीपणा बाजूला ठेवून आपले कर्तव्य करत राहावे. आपले कर्तव्य करण्यात कसूर करू नये. हेच ह्या श्लोकाच्या दुसऱ्या ओळीत म्हटले गेले आहे.

पाश्चात्य परंपरेत, सुप्रसिद्ध जर्मन तत्त्वज्ञ इमॅन्युएल कांट (Immanuel Kant) यांचा कर्तव्यवाद हा निष्कामकर्माशी साधर्म्य असणारा दृष्टिकोण आहे. परंतु ह्या दोघांमध्ये मांडल्या गेलेल्या जीवनाच्या व माणसाच्या कर्तव्याबाबतीतल्या कल्पना भिन्न आहेत हे लक्षात घ्यायला हवे.

सकामकर्म हे निष्कामकर्माच्या अगदी उलट असते. सकाम याचा शब्दशः अर्थ होतो सह कामना. सकामकर्म ही फळांची इच्छा, अपेक्षा बाळगून केलेली असतात. आपल्या-सारखी सर्वसाधारण माणसं दैनंदिन आयुष्यात सकाम व निष्काम अशी दोन्ही प्रकारची कर्मे करत असतात.

तत्त्वज्ञानात मांडले गेलेले मुद्दे हे कुठल्या न कुठल्या विचारधारेतून प्रवाहित होत आलेली मते असतात.

त्यामुळे जाती-धर्माप्रमाणेच नाही तर या विचारधारांप्रमाणेही ही मते व दृष्टिकोण बदलत असतात.

त्यामुळे निष्कामकर्माचा मार्ग अवलंबल्यानेच शंभर टक्के मोक्ष मिळेल असा दावा करणे चुकीचे ठरेल आणि जरी केला तरी एखाद्या व्यक्तीला मोक्षप्राप्ती झाली की नाही हे पडताळून बघणं काही आपल्याला शक्य नाही. आणखी एक गंमत म्हणजे, जर मोक्ष प्राप्ती व्हावी ह्या उद्देशाने आपण निष्कामकर्माचा मार्ग अवलंबला, तर हे पुन्हा सकामकर्मच होईल नाही का?

नवीन पिढीला आपण या सगळ्या विचारांवर प्रश्नचिन्ह उभे करताना पाहतो. यातले तथ्य शोधण्यात नवीन पिढीला जास्त रस असतो. यात काही तथ्य जाणवले नाही तर बरेचदा 'या अंधश्रद्धा आहेत' असा समज करून घेतला जातो. मीदेखील ह्याच पिढीतली आहे. मलाही ह्या विचारांमध्ये काही तथ्य आहे की नाही ह्याचा शोध घ्यायला आवडतं. परंतु हे सर्व करत असताना त्यातून आपल्याला जो संदेश मिळत आहे त्याच्याकडे मात्र आपलं दुर्लक्ष होतं. गीतेतला हा श्लोक खरंच मोक्षप्राप्तीचा मार्ग दाखवतो की नाही हे मला माहित नाही परंतु आपल्याला एक खूप महत्त्वपूर्ण संदेश मात्र देऊन जातो तो म्हणजे कर्तव्य करत राहण्याचा. आपले कर्तव्य करत राहिल्याने आपोआपच अपेक्षाभंगाचे दुःख व अपेक्षांची ओझी कमी होतील, मानसिक तणाव कमी होण्यास मदत होईल, जीवन अधिक सुखकर होईल व कर्तव्य केल्याचे समाधान मिळेल ते वेगळेच. मला असं वाटतं की आपण हाच संदेश आपल्या मनात बाळगून आपले जीवन जगूया व बाकी सर्व देवावर सोडून देऊया... बरोबर ना?

*

अभिनंदन

* ०६-०५-२१ रोजी प्रारंभ कला अकादमी आणि चांगुलपणाची चळवळ, ठाणे यांच्या विद्यमाने 'पाऊस कवितांचा' कार्यक्रम झाला. डॉ. सुमन नवलकर या विशेष अतिथी होत्या. २८ ते ३१ मे आकाशवाणीवर 'ऐसी अक्षरे रसिके'मध्ये त्यांचे ललितबंध सादर झाले.

* 'दिलके करीब'मध्ये सुलेखा तळवलकर यांनी अभिनेत्री स्मिता जयकर यांची मुलाखत घेतली. त्या मुलाखतीत स्मिता जयकर यांनी आपले लांबसडक केस 'कॅन्सर एड सोसायटी'ला दान केल्याचे सांगितले. कॅन्सर रुग्णांना या केसांचा टोप बनवून विनामूल्य दिला जातो.

My Foodie Corner

-Soumitra Velkar

More often than not, a baked treat awaited me when I visited my Parlyachi Aaji (my naani) right after school (which was a 10 min walk from her place). She would do her baking in a grey enamel painted stove top oven. I've rarely seen one of those 'bhaatis' in recent times but the smell of anything baking in my kitchen often evokes a memory of my frail and tiny aaji standing by her oven dishing out baked goodies.

This time I bring you her recipe of kolambi / karandi cha pie. I don't know if many people (even within the PP community) make this version of shepherd's pie. Here goes the recipe -

Ingredients

4 medium sized Potatoes – boil, peel and mash and dry out any excess moisture
3 finely chopped Onions
Prawns (or karandi) – 1 cup shelled and deveined
Peas – ½ cup
Turmeric – 1/2 tsp
Red chilli powder – 2 tsp
Parbhi Sambhar – 1 tsp
Hing – 1 pinch
Jeera – 1/2 tsp for tadka and 1/2 tsp roasted and mixed in potato mash

Oil – 2-3 tbsps
Salt to taste

For the filling –

Heat oil in a kadai, add a pinch of Hing and half a tsp of jeera wait till they splutter

Add the chopped onions with a pinch of salt and sauté till translucent.

Cover and cook till the onions soften. Next, add peas and cook till the peas soften.

Add turmeric, red chilli powder and PP sambhar powder and cook till the filling mixture is dry

For the pie crust

Season the potato mash with salt, crushed jeera, red chilli powder, Haldi and Sambhar

In a well greased baking dish, put in half the seasoned potato mash and arrange in an even layer.

Top with the filling and spread evenly.

Cover with an even layer of the remaining half of the seasoned mashed potatoes.

Pour a tsp of oil and spread over the top of the lined pie.

Bake at 180 degrees in a preheated oven for around 20 minutes or till browned on top.

*

you're
Invited

Maheshwari Bungalow

Exceptional Multi-Level Family Home With 4 BED ROOMS

Facilities Available :

- 24 hours Caretaker
- Spacious Living Room with Ample Seating
- Comfortable Bedrooms with attach washrooms
- Television for Entertainment purpose
- Wifi Facility
- Kitchen is provided with all Cooking Appliances , Refrigerator & Water Purifier
- Open Varanda & Terrace for sitout to enjoy pleasant climate & fresh air
- Car Parking space available

PRICE ON REQUEST ONLY

Please Join Us for a stay at our House
Call / whatsapp - +91 993377804 / 9869072111
Landline no – 022 22033550
Address : Plot No 4, Survey no 30 next to kavari farm near kara society
Behind Swami Bhavan (Temple) Nangargaon Lonavala – 410401.
(Only for family – 8 persons & Max. 10 persons with extra charge.)
We have registered with Maharashtra Tourism Development Corporation (MTDC).

ROAD MAP

Two Routes to reach Bungalow

1. Mumbai – Pune Expressway
2. Khandala – Lonavala Road

प्रभुतरुण आश्रयदाते

- १) सौ. विमल व श्री. माधव नायक, २२) कै. कमलिनी रमाकांत प्रधान
 २) सौ. नलिनी व श्री. रविंद्र रामराव मानकर, २३) कै. नटवर्य शरद श्रीकृष्णनाथ गणपतराव दळवी
 ३) सौ. अनामिका बी. ए. एल.एल.बी. २४) आद्य मराठी लघुलिपीकार कै. भुजंगराव रामचंद्र मानकर
 ४) कै. नटवर्य नारायण रामराव झावबा २५) कै. वामन मोरेश्वर प्रभाकर
 ५) कै. सौ. मोतिराम विनायक जयकर २६) कै. चंद्रकांत नारायण विजयकर, कै. कुंजविहारी वाय. जी. तळपदे, कै. प्रविण चंद्रकांत नारायण, विजयकर, कै. वैभव कुंजविहारी वाय. जी. तळपदे यांच्या स्मरणार्थ एक हितचितक
 ६) आद्य संपादक कै. विष्णु कृष्ण कोठारे २७) कै. डॉ. विद्याधर चंद्रकांत नारायण विजयकर यांच्या स्मरणार्थ हितचितक
 ७) कै. रावसाहेब चंद्रकांत बालमुकुंद वेलकर २८) कै. पूर्णचंद्र केशरीनाथ राव व कै. सौ. शीला पूर्णचंद्र राव यांच्या स्मरणार्थ
 ८) कै. सौ. सुशीला यशवंतराव कीर्तिकर २९) डॉ. राम गोविंदराव नवलकर
 कै. सौ. सुशीला व श्री. मोरेश्वर वि. प्रधान ३०) सौ. शुभांगी राम नवलकर
 ९) सौ. मीरा व श्री. रविंद्र नानूजी दळवी ३१) सौ. रीटा आणि श्री. मंदार माधवराव नायक
 १०) कै. सौ. शालाका (अरुणप्रभा) शैलकुमार श्रीकृष्णनाथ दळवी ३२) कै. सौ. विजया व श्री. प्रकाश माधव नायक या त्यांच्या आईवडिलांच्या स्मृत्यर्थ उन्मेष प्रकाश नायक
 ११) कै. श्रीमती चंपुबाई आणि कै. आनंदराव सुंदरजी धराधर ३३) सौ. वृंदा आणि श्री. शाम विनायक जयकर
 १२) कै. सौ. रोहिणी (रत्नप्रभा) श्रीकर राणे ३४) कै. श्रीमती जयश्री आणि कै. श्री. जयवंत विश्वनाथ कीर्तिकर स्मृत्यर्थ श्री. उमेशचंद्र जयवंत कीर्तिकर
 १३) सौ. निलीमा व श्री. सृजन केशवराव राणे ३५) कै. श्रीमती प्रतिमा आणि कै. श्री. धाकलेश्वर बाळाजी जयकर स्मृत्यर्थ सौ. सुप्रिया उमेश कीर्तिकर
 १४) कै. श्रीमती रोझाबाई आणि कै. बाळाराम केरोबा नायक
 १५) कै. शरद विनायक कीर्तिकर यांच्या स्मरणार्थ अनामिक
 १६) कै. सौ. दिलीप रघुनंदन कोठारे
 १७) कै. श्रीमती कमलजा आनंदराव अजिंक्य
 १८) कै. दिवाळीबाई व कै. डॉ. वामनराव आनंदराव विजयकर
 १९) कै. विष्णुराज बाळाराम नायक
 २०) अॅड. सदाशिव आनंदराव धुरंधर
 २१) कु. कस्तूर मोठाबाई जयकर

प्रभुतरुणास देणगी

* आपल्या आगामी पुस्तकासाठी प्रभुतरुणात सौलि. राजन मोतीराम जयकर यांनी ज्ञातीयांना आवाहन केले होते. प्रभुतरुणाने केलेल्या या सहकार्याबद्दल त्यांच्याकडून रु. २५००/- देणगी.

* मातोश्री स्नेहला प्रमोद देसाई यांच्या पहिल्या स्मृतीदिनानिमित्त अजिता राजन जयकर यांजकडून रु. १००१/-

* कै. मंजुळा नारायण धराधर यांच्या स्मरणार्थ सौ. प्रिती राकेश धैर्यवानकडून रु. ५००/- देणगीदारांचे आभार.

*

अभिनंदन

* सौलि. राजन जयकर यांचे 'म्युझियम आणि प्रदर्शने' या विषयावर 'व्ही टॉइस'तर्फे व्याख्यान झाले.

* श्री. अक्षय सुकृत विजयकर अॅक्सीस बँकेत सीनियर मॅनेजर झाले.

* विश्व मराठी साहित्य परिषदेतर्फे मराठी कवितेची ऑनलाईन कार्यशाळा घेण्यात आली. त्यात आमची सदरलेखिका कु. आरती जयेश कोठारेचा सहभाग होता.

* अल्पना वैभव तळपदे यांनी कै.

लतिका कुंजविहारी तळपदे यांच्या देहाची कातडी दान केली. भाजलेल्या रुग्णांना याचा लाभ होईल.

* २९-०५-२१ रोजी नॅशनल कॉन्फरन्समध्ये सदर लेखक वीरधवल दीपक तळपदे यांचे ऑनलाईन व्याख्यान झाले

*

शुभास्ते पंथानः!

श्री. सुरेश रामराव विजयकर यांचे नुकतेच निधन झाले. 'जगन्नाथ शंकरशेट' मिळवणारे सुरेश (खंडू), संगीतप्रेमी सुरेश, तसेच समाजकार्यरत सुरेश अत्यंत कर्तबगार होते. आधी एईसी, मग विक्रम साराभाई यांच्या आग्रहामुळे ईसीआयमध्ये त्यांची यशस्वी कारकीर्द घडली. ते तिथे पहिले जनरल मॅनेजर ऑफ इलेक्ट्रॉनिक्स ठरले. पुढे चेअरमन आणि नंतर मॅनेजिंग डायरेक्टर झाले. भारत सरकारच्या इलेक्ट्रॉनिक्स विभागाचे सचिवपद त्यांना लाभले. निवृत्तीनंतर ते 'लोकसत्ते'त मानद सल्लागार होते. रोटेरिनही होते. त्यांना आदरांजली.

-संपादक

प्रभुतरुणाची डायरी

विवाह

- २२-०४-२१ कु. श्रद्धा मिलिंद कोठारे, श्री. अक्षय शशिकांत देशपांडे (आं.ज्ञा.)
 ०७-०५-२१ कु. श्रुती सुकृत विजयकर, श्री. प्रीवेन्द्र त्रिलोक सिंग (आं.ज्ञा.)
 १४-०५-२१ श्री. सिद्धार्थ शैलेश धराधर, कु. जेसिका मायकल ग्रेसी (आं.ज्ञा.)

अमृत महोत्सव

- १२-०५-२१ श्री. जयपाळ जयवंत तळपदे

मरण

- ०५-०४-२१ श्री. मुकुल मोतीराम वाझकर, वय ७०, ठाकुरद्वार
 २९-०४-२१ श्रीम. सुषमा पुष्पसेन विजयकर, वय ७५, विरार
 ०१-०५-२१ श्री. किरण सुरेंद्र व्यवहारकर, वय ६०, मालाड
 ०५-०५-२१ श्रीम. लतिका कुंजविहारी तळपदे, वय ८२, वांद्रे
 ०७-०५-२१ श्रीम. विजया (सुधा) दत्तकुमार कोठारे, वय ९२, दादर
 ०९-०५-२१ श्रीम. नीता (मीना) माधव रणजीत, वय ८०, रत्नागिरी
 ०९-०५-२१ श्रीम. नीता प्रकाश राणे, वय ७६, कळवा
 १७-०५-२१ श्रीम. मालिनी सखाराम मालशे, वय ८५, अंधेरी
 (पूर्वाश्रमीच्या कु. मालिनी गोविंदराव नवलकर)
 १४-०५-२१ श्रीम. प्रभा (सुनिता) सुरेंद्र व्यवहारकर, वय ८४, मालाड
 १५-०५-२१ श्रीम. सीमा (सुनंदा) नारायण अजिंक्य, वय ९२, खार
 २१-०५-२१ श्री. विनोद माधव प्रभाकर, वय ६५, पुणे
 २४-०५-२१ श्री. सुरेश मोरोबा विजयकर, वय ८८, सांताक्रूझ
 २७-०५-२१ सौ. कुंदा प्रताप वेलकर, वय ८८, अंधेरी

(पान २ कॉलम ४ वरून)

काही वेगळा झाला व त्याच गाठीभेटी ऑनलाईन व्हिडिओ कॉल्सने केल्या गेल्या. फक्त स्क्रीनवर माणूस दिसणे व आवाज ऐकू येणे हे मानसिकरित्या पुरेसे नसून प्रत्यक्षात एकत्र वेळ घालवणे गरजेचे झालेले आहे. आपण ऑनलाईन विचार ऐकू व बोलू शकलो; परंतु आपल्या भावना समजण्यासाठी प्रत्यक्षात पाठीवर थाप मारण्याची गरज पडते. फक्त काही तास आपण आपल्या जीवलागांसोबत घालवल्याने आपल्याला समाधान जाणवतं व त्याच्या चेहऱ्यावरचा आनंद हा ऑनलाईन पाठवलेल्या सरप्राईज पिझ्झापेक्षा अनमोल असतो. आपण आपले प्राधान्य आखताना आपल्या परिवार व मित्रांचा विचार नक्की करावा.

माझे मत इतकेच आहे की, प्रत्येक गोष्टीला आपण योग्य प्रमाणात आपल्या जीवनात आणले तर काही

परीक्षेतील सुयश

बीसी.एस् अँड इंजिनीयरिंग (ओहियो विद्यापीठ, यु.एस.)

श्री. अजय संजय कीर्तिकर - गुणवत्तेसह एस्एस्सी (आयबी बोर्ड, केंब्रिज) श्री. राहिल रितेश कीर्तिकर ९१.४ %

*

प्रमाणात आपल्या जीवनाची कोडी सोप्या होतात. आपले करिअर हे फक्त आपले आयुष्य नसून आयुष्यातला एक महत्त्वाचा भाग आहे आणि याच आपल्या आयुष्यात परिवार व मित्रांची नाती असे हे अजून अनमोल भाग आहेत हे लक्षात असूदा.

'आपल्या सावलीपासून आपण शिकावे...

कधी लहान, तर कधी मोठे होऊन जगावे!

शेवटी काय घेऊन जाणार आहोत सोबत,

म्हणून प्रत्येक नात्याला हृदयातून जपावे...!'

(या लेखासाठी सुहासिनीकाकी सुहास कोठारे यांनी विषय सुचविला. त्यांचे मनापासून आभार.)

*

सूचना

प्रभुतरुणाच्या दिवंगत सभासदांची नावे कृपया कळवावीत. जेणेकरून अंक पाठवण्यात येणार नाही. अंक चालू ठेवणे असेल तर त्यांच्या नातेवाईकांनी रु. ५००/- भरून नव्याने सभासद व्हावे, ही विनंती.

हे मासिक मुद्रक, प्रकाशक श्रीमती सुहासिनी कीर्तिकर यांनी मालक बोर्ड ऑफ कंट्रोल प्रभुतरुण करिता मे. स्नेहेश प्रिंटर्स, ३२०-अ, शाह अँड नाहर इंडस्ट्रीयल इस्टेट, अ-१, धनराज मिल कंपाऊंड, सीताराम जाधव मार्ग, लोअर परेल, मुंबई-४०००१३ येथे छापून पारिजात बी-३, युनियन बँक एम्प्लॉईज को-ऑप. हौ. सोसायटी, पटेल इस्टेट, जोगेश्वरी (प.), मुंबई-४००१०२ येथे प्रकाशित केले.

संपादक: श्रीमती सुहासिनी कीर्तिकर

RNI NO. 14613/67